

צידה לדרך:

סלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

וי"ל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

צידה לדרך | פרשת תזריע

גליון מס' 181 התשפ"ד

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, העומדים בין בים ובין ביבשה, המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה. השתא בעגלא ובזמן קריב. ונאמר אמן

בדרך הפרשה

החפץ חיים", ובפסוקים שאחריו נאמר: "נצר לשונה מרע... סור מרע ועשה טוב".

ולכאורה קשה: מדוע השמיעו לנו חז"ל שהמעשה ארע ודוקא עם 'רוכל'? מה אכפת לנו מה הייתה מלאכתו?! הרי באותה מדה גם טכנאי מונגנים היה יכול לומר דרשה זו!...

מבאר ה"חפץ חיים" זצ"ל: דרכו של רוכל שהוא מסתובב בעירות ומוכר את מרפלתו, ולכן לעולם אינו מוכר בהקפה, משום שאין לדעת מתי יפגש שוב את הקונה.

בקה בקשו חז"ל להשמיענו, שגם שכרו של אדם הנמנע מלדבר לשון הרע משלם באפן מידי. ועל אר שמוכר בגמרא (קדושין לט ע"ב) ש"שכר מצוה בהאי עלמא ליכא", הוא מקבל שכר רב כבר בעולם הזה! (רבי שלמה לוינשטיין שליט"א - נאה דורש ויקרא)

לשון הרע - "מצודה רעה"

שכר הנמנע מדבור לשון הרע משלם בעולם הזה

והיה בעור בשרו לנגע צרעת (יג, ב)

הגמרא (ערכין טז ע"ב) אומרת, שהנגעים באים בעוון לשון הרע: "הוא הבדיל בין איש לאשתו בין איש לרעהו, לפיכך אמרה תורה (יג, מו): בדרך ישב".

במדרש (ויקרא רבה טז, ב) מובא הספור הידוע והמפרסם אודות רבי ינאי שישב בביתו ושמע את קולו של רוכל המסתובב מתחת ביתו ומקריז: "מי רוצה לקנות סם חיים?". בקשו רבי ינאי לעלות לביתו, אה הרוכל אמר: "אתה לא זקוק לסם זה". לאחר שדחק בו רבי ינאי, עלה אליו הרוכל, הוציא ספר תהלים והראה לו את הפסוק (תהלים לד, יג): "מי האיש

בְּדֶרֶךְ רַבּוֹתֵינוּ

גם "מצודה רעה" שתופסת רק את הלשון – היא מצודה! הקב"ה הניח את הלשון בתוך שתי חומות הגנה: השנים והשפתים, אך גם כף יד בכחה להחריב את העולם. מצרע, שדבר לשון הרע, צריה חומת הגנה נוספת. משום כף עליו לגדל שפם.

כאשר הגיע רבי איצ'לה בלזר זצ"ל לירושלים, כלם החלו להפליג בשבחייו. לבסוף אמרו לו: "כבודו יענה משהו כנגד המברכים ויגיד משהו..." נענה רבי איצ'לה ואמר: "אני לא יכול לדבר כלום. הקב"ה ברא ללשון שתי חומות. אני כבר זקן, וחומה אחת, השנים, כבר נשרה. נשארתי רק עם חומה אחת. איך אני יכול לדבר?!"

נאמר בקהלת (ז, ו): "כי כקול הסירים תחת הסיר פן שחק הפסיל", ופרש רש"י: "הסירים – הם עצי קוצים. כשמבעירים קוצים ושופתים עליהם סיר בשול – הקוצים משמיעים קול", שומעים קולות של פצפוצים. ורש"י מביא: "אמר רבי יהושע בן לוי, כל קיסיא כד אנון דלקיו, לית קלהון אזיל. ברם הליו סירייתא, קלהון אזיל למימר. אף אנו מן קיסיא – מודיעים אף אנו מן העצים ויש צרה בנו, אף הפסילים מרבים דברים לומר גם אנו מן החשובים".

יש תמיד וכוח בין הקוצים לבין שאר העצים. הקוצים

אדם פי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת (יג, ב) נאמר בפסוק בקהלת (ט, יב): "כדגים שנאחזים במצודה רעה". שלמה המלך מדמה את האדם לדגים, ואומר שהאדם הזה נלכד "במצודה רעה".

"מצודה רעה" זוהי חכה, וכלשון רש"י: "היא חכה, שאינה אלא כמין מחט ודג גדול נלכד בה". מילא דג שנצוד ברשת גדולה – כל כלו נמצא בתוך הרשת, זה עוד נקרא "מצודה טובה". אבל בחכה – הדג תפוס רק בלשון. המסמר שעליו היה מנח הפתיח תפס לו רק את הלשון, מבלי יכולת להחליץ, אבל כל כלו מחוץ לחכה. זוהי "מצודה רעה".

אי! אי! אי! יש בני אדם שהיצר הרע לכד את כל גופם לתוך הרשת שלו: גם את הראש, גם את הרגלים וגם את הידים. הם עושים כל מה שיצר הרע אומר להם לעשות. היום יש "רשת" מודרנית, מקוננת, אלחוטית, שרבים חללים הפילה ועצומים כל הרונקה.

אבל יש אנשים – והם יכולים להיות תלמידי חכמים – שיצר הרע תופס אותם רק בלשון: רק תדבר קצת לשון הרע, ליצנות, דברים בטלים, ובכל היתר אתה משחרר...

אבל צריה לזכר: גם דג שתפוס רק בלשון – הוא תפוס!

שגם מדברים דברים בטלים. אבל אתה, כסיל שכמוהו, משתמש עם כח הדבור שלך רק לדברים בטלים... הכתוב אומר (תהלים כב, ד): "חצי גבור שנוגים עם גחלי רתמים". חזו"ל (ירושלמי פאה פרק א) אומרים שגחלים מעצי רתמים דולקים זמן רב. בעוד שגחלים מעצים אחרים אם כבו מבחוץ - כבו מבפנים, הגחלים האלו, אף על פי שכבו מבחוץ - לא כבו מבפנים. ומעשה באחד, מספר הירושלמי, שהניח גחלים בוערות בחג הסוכות ובא ומצאן בוערות בפסח.

וכמו כן לשון הרע. אדם אמר לה מלה על מישהו - והמלה הזאת לא יוצאת לה מהראש שנים על גבי שנים. מישהו אמר לה על פלוני שהוא עצלן - אחר עשרות שנים תפגש אותו ברחוב, ובראש שלך יעלה: "הנה העצלן הזה". לשון הרע לא נגמר מהר!

אדם בא לרב ואמר לו: "כבוד הרב! דברתי לשון הרע ואני מענין שהרב יורה לי דרך תשובה".

אמר לו הרב: "לה לשוק ותקנה עשר תרנגולות, תמרט להן את הנוצות ותפזר את הנוצות ברחובות הסמוכים לביתך".

לאחר שהאיש עשה כפי שהורה לו הרב, הוא שב אליו ואמר לו: "כבוד הרב! עשיתי ככל אשר צויתני. האם השלמתי את התקון?"

טוענים שגם הם עצים, והראיה: אי אפשר לשרף מתכת או ברזל. גם כששורפים אבנים, והן נעשות שחרות - הן אינן מתפלות. אבל עצים מתפלים בשרפה. גם אנו - טוענים הקוצים - כששורפים אותנו אנחנו מתפלים, והרי זו הוכחה שאנחנו עצים!

משיבים העצים לעמתם: הכל הבלים! ראיתם פעם שעושים רהיטים מקוצים? מעצים אמתיים עושים דברים חיוביים. בונים מהם ארונות, שדות, מטות, כסאות ואפילו פסנתר. זוהי התכלית האמתית של העצים. אחרי שאדם השתמש עם הרהיטים שלו שבעים שנה, והעץ כבר שבור לרסיסים, זורקים אותם למדורת ל"ג בעמר, שם הם מתפלים. אבל התכלית של הקוצים היא לשרפה. זה לא נקרא עץ! אומר רבי יהושע בן לוי: למה הקוצים משמיעים קול בשעה ששורפים אותם? הם קוראים לעצים: 'תראו! תראו! גם אנחנו עצים. עבדה שאנחנו נשרפים...'

אומר שלמה המלך: כן שחק הפסיל! כשהפסיל צוחק - שומעים קולות רמים. למה? הוא אומר: "תראו! תראו! גם לי יש את כח הדבור! אתם לא שומעים איה אני מדבר לשון הרע, שקרים, וכל מיני ספורים ובדיחות?!" לעמתו משיבים החכמים: כח הדבור נתן ללמוד תורה, לתפלה, לדברים שבקדשה. לפעמים קורה

בזאת רצה הרב להדגיש לו את החמרה שיש בלשון הרע. אדם מדבר לשון הרע כאן, וכעבור זמן – ובמינו זה יכול להיות תוך שניות ספורות – הלשון הרע שלו, השם ירחם, מפרסם בכל העולם. ללמדנו כמה זהירות נדרשת מהאדם לפני כל דבור שמוציא מפיו! (רבי מאיר צימרוט שליט"א – א- דורש טוב ויקרא)

"עדין לא!" השיב לו הרב. "עשית רק את חציו הראשון. כדי להשלים את התקון עליך לאסוף את כל הנוצות שפורת..."
"רבי!" הזדעק האיש. "איך אפשר לאסוף את הנוצות, הלא הן התפורו לכל עבר?!..."
"והלשון הרע שלה לא התפורו לכל עבר?!... נענה הרב לעמתו.

חדש ניסן

האדמו"ר רבי יצחק מבוהוש באר באפן נפלא, מדוע נקרא חדש זה חדש "ניסן", ואם נקרא כה על שם הנסים שארעו בו, יש לקרא לו "נס" או "נסים", אה למה "ניסן"?

והנה על הפסוק בפרשת וילך (דברים ל, יב-יג): "כי המצוה הזאת... לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אותה ונעשנה, ולא מעבר לים היא", אמרו חז"ל (ערובין נה, א): "ולא מעבר לים היא – לא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרים" – התורה לא נמצאת אצל סוחרים ואצל התגרים.

וקשה לכאורה, שהרי ידוע על הרבה גדולי תורה שעסקו במסחר למחייתם, כגון בעל ה'חיי אדם' שהיה סוחר, ומדי שנה היה נוסע ליריד, ועם כל זאת היה תלמיד חכם עצום, וגם בדור האחרון, הרב מטשיביץ, רבי דב בעריש וינדפלד זצ"ל, רק בגיל מבגר יותר, כשירד מנכסיו, נאלץ לקבל על עצמו את על הרבנות, אבל עד אז היה סוחר, ועם כל זאת היה מגדולי אדירי התורה.
מה, איפא, כונת חז"ל שאת התורה הקדושה "לא

תמצא לא בסחרנים ולא בתגרים"? התשובה היא, שהנה בפסוק כתוב: "כי תראה חמור שנאה רובץ תחת משאו וחדלת מעזב לו, עזב תעזב עמו" (שמות כג, ה) – אם אדם רואה את חמור שונאו רובץ תחת משאו, הוא חייב לעזור לו לפרק ולטעון. ואמרו חכמים בגמרא (בבא מציעא לג, א) שכל זה בתנאי שהוא רובץ, אבל אם הוא רבצן – הרי שפוטורים מלעזור לבצעליו.

מה ההבדל בין רובץ לרבצון? רובץ הכונה שקרה פעם אחת שהוא רבץ תחת משאו, ואז מצוה לעזור לו. אבל רבצון הוא חמור שכבר תש כחו, הוא כל היום רובץ. במצב כזה אין מצוה לעזור לבצעליו, אלא אומרים לו להחליף חמור. מעתה מדיקת היטב לשון רש"י שלא תמצא את התורה בסחרנים, ולא כתב סוחרים, כי אכן סוחר יכול להיות תלמיד חכם. הוא צריה פרנסה, ולכן הוא נוסע ליריד לעשות מסחר, אבל הוא עושה את מלאכתו עראי ואת תורתו קבע, ואז שני הדברים מתקיימים בידו, כמו שאמרו חז"ל (בבבא מציעא ל, ב) על דורות הראשונים. אבל "סחרן" הוא יהודי שכלו שקוע במסחרו. כשהוא

אוכל הוא סוחר, כשהוא שותה הוא סוחר, כשהוא ישן הוא חולם על המסחר, הוא כל הזמן סוחר. אצלו לא תמצא תורה!
לפי זה באר רבי ישראל מרוז'ין את נסח התפלה ביום כפור: "כי אתה סלחן לישראל, ומחלן לשבטי ישראל בכל דור ודור" - אתה, רבוננו של עולם, לא סולח ומוחל באפן חד פעמי, אלא סלחן לישראל ומחלן לשבטי ישראל בכל דור ודור, פעלה מתמשכת. [ואגב אורחא: לפי זה "למדן" הוא לאו דוקא זה שיודע

להתפלפל ולהתנצח בלמוד, אלא זה שלומד כל הזמן!].
מעשה, אומר האדמו"ר מבוהוש, נבין היטב מפני מה נקרא חדיש זה חדיש ניסן, כי הנסים לא התרחשו רק פעם אחת ותו לא. זהו החדיש שבנו נגאלו וצתידיים להגאל, והרבה ישועות נעשו ויעשו בו. לכן הוא אינו נקרא "נסים" אלא "ניסן" - חדיש שהנסים ממשיכים להתרחש בו בכל עת ובכל שעה.
(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - הגדת מתוק האור)

מעונינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org.il

רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ונשלח אליכם!

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-1: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ד 95-659-804-5 התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדדים פלוס" בחבי הארץ